

*Коман Іван Іванович,
слухач 6 курсу Закарпатського відділення
навчально-наукового інституту заочного навчання
Національної академії внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ АГІТАЦІЇ

Виборчий процес та процес проведення референдуму є невід'ємним демократичним інститутом в переважній більшості країн світової спільноти. Без належного проведення виборів та референдуму ставиться під сумнів легітимізації відповідних органів державної влади, які формуються при цьому та прийняття відповідних загальнонаціональних та місцевих рішень які виносяться на обговорення. Одним з етапів виборчого процесу (процесу проведення референдуму) є передвиборча агітація (агітація референдуму). Свобода такої агітації є одним із головних принципів виборчого та референдного процесів.

Відповідно до виборчого законодавства, передвиборна агітація - це здійснення будь-якої діяльності з метою спонукання виборців голосувати за або не голосувати за певного кандидата на виборну посаду або партію - суб'єкта виборчого процесу. Агітація референдуму - це здійснення будь-якої діяльності, яка спонукає учасників всеукраїнського референдуму голосувати на підтримку чи проти питання референдуму, у тому числі будь-які не заборонені законами України друковані, усні, звукові та аудіовізуальні види і форми ідейного впливу на людей, що прямо або опосередковано привертають увагу до питання референдуму, сформувати у суспільстві та у свідомості громадян позитивне або негативне ставлення до питання референдуму або спрямувати політичну поведінку громадян і соціальних груп у їх ставленні до суб'єктів процесу референдуму, у тому числі інформаційні повідомлення про заходи, що проводяться або підтримуються із зазначеною метою.

Передвиборна агітація та агітація референдуму може здійснюватися в будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції

України та законам України. Порушення законодавчо встановленого порядку проведення якої може суттєво вплинути на результати виборів або референдуму в цілому. Нормою в якій представлена відповідальність за порушення порядку проведення передвиборчої агітації є ст. 160 Кримінального кодексу (далі - КК) України.

В ч. 3 ст. 160 КК України передбачена кримінальна відповідальність за здійснення передвиборчої агітації (агітації референдуму) шляхом надання підприємствам, установам, організаціям неправомірної вигоди або надання безоплатно товарів, робіт, послуг. Вказана редакція ст. 160 КК України була викладена відповідно до Закону України від 14 жовтня 2014 р. №1703-18 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за порушення виборчих прав громадян», тобто є порівняно новою в тексті КК України. Вказана обставина і обумовлює необхідність розкриття власного розуміння змісту окремих положень ч.3 ст. 160 КК України.

Так, під наданням в ч.3 ст. 160 КК України слід розуміти передавання підприємству, установі, організації неправомірної вигоди для здійснення передвиборчої агітації або агітації під час проведення референдуму. При цьому способи вчинення цих дій можуть бути різними та на кваліфікацію не впливають - безпосередньо, через посередника, поштою, переказом грошей на банківський рахунок та ін. Відповідно до ст. 160 КК України під неправомірною вигодою слід розуміти кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги або нематеріальні активи, вартість яких перевищує три відсотки розміру мінімальної заробітної плати, які надають підприємствам, установам, організаціям для здійснення передвиборчої агітації.

Відповідно до ст. 74 Закону України від 17 листопада 2011 р. № 4061-УІ«Про вибори народних депутатів України» забороняється проводити передвиборчу агітацію, що супроводжується наданням виборцям, закладам, установам, організаціям безоплатно чи на пільгових умовах товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки розміру мінімальної заробітної плати), послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей. Така передвиборна агітація або надання виборцям, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати за або не голосувати за певну партію чи кандидата у депутати або згадуванням назви партії чи імені кандидата, є непрямим підкупом виборців. Відповідні положення знайшли своє відображення в ст. 76 ЗУ від 6 листопада 2012 р. № 5475-УІ«Про всеукраїнський референдум», ст. 643У від 5 березня 1999 р.№ 474-ХІУ«Про вибори Президента України», ст. 53 ЗУ від 10 липня 2010 р.№ 2487-VI «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів». Порушення

вказаних вимог щодо здійснення непрямого підкупу утворює склад злочину передбачений ч. 3 ст. 160 КК України.